

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони
здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у
Харківській та Луганській областях

06.08.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 06.08.2025 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях (далі – медична частина, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Морозов Руслан Олегович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Клименко Денис Вікторович, представник громадської організації;

Черкез Вероніка Олександрівна, представник громадської організації;

Климчук Євгеній Анатолійович, представник громадської організації;

Форосянко Дмитро Валерійович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою: Харківська обл., Лозівський р-н, с. Грушине, вул. Первомайська, буд. 132, на території Державної установи «Первомайська виправна колонія № 117» (далі – установа).

Керівництво: Єрмоленко Вікторія Олександрівна – фельдшер, в.о. завідувача медичної частини.

На день відвідування на медичному обслуговуванні перебувало 77 осіб.

Заклад у своєму складі має амбулаторію, терапевтичний стаціонар, інфекційний ізолятор, палату-ізолятор для тримання осіб з психічними розладами, туберкульозний ізолятор, кабінет лабораторних досліджень та приміщення для зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Медична частина має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 21.12.2019 № 2639 за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія, ортопедична стоматологія, рентгенологія; за спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: лікувальна справа, сестринська справа, рентгенологія, лабораторна справа (клініка).

Договір про надання послуг з управління відходами від 24.03.2025 № 12193-2025/КК укладений з товариством з обмеженою відповідальністю «УТІЛЬВТОРПРОМ».

Штат медичної частини укомплектований: лікарем-стоматологом – 0,5 шт. одн, лікарем-рентгенологом – 0,25 шт. одн., фельдшером – 3,0 шт. одн., сестрою медичною стаціонару – 1,0 шт. одн., рентгенолаборантом – 0,25 шт. одн., фармацевтом – 0,5 шт. одн., лаборантом – 0,5 шт. одн.

Вакантними залишаються посади: завідувача медичної частини, лікаря – 1,0 шт. одн., лікаря-терапевта – 1,0 шт. одн., лікаря-психіатра – 0,5 шт. одн., лікаря-рентгенолога – 0,25 шт. одн., рентгенлаборанта – 0,25 шт. одн., молодшої медичної сестри – 0,5 шт. одн.

В установі перебуває 2 особи з встановленою групою інвалідності: 1 особа II групи інвалідності та 1 особа – III групи інвалідності.

У стаціонарі медичної частини проводяться ремонтні роботи (фото 1,2).

У ході відвідування групою НПМ виявлені недоліки у роботі медичної частини, які призводять до порушень прав ув'язнених і засуджених осіб.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Під час відвідування група НПМ зустрілася зі спробами медичного персоналу у перешкоджанні доступу до ознайомлення з медичною документацією та огляду приміщень медичної частини.

2. Згідно пунктами 2 та 3 глави III розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України (далі – МІОУ) та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), у профілактичному медичному огляді обов'язково беруть участь лікар-терапевт (або лікар загальної практики-сімейний лікар), лікар-психіатр та лікар-стоматолог. Водночас у закладі вакантні посади лікаря-психіатра та лікаря-терапевта, що призводить до неповного проведення медичного первинного та профілактичного огляду, у зв'язку з чим засуджені та ув'язнені не отримують належну медичну допомогу.

3. Під час вивчення медичної документації встановлено, що результати профілактичного медичного огляду реєструються у журналі обліку результатів проходження профілактичного медичного огляду та заносяться до медичної карти амбулаторного хворого (форма № 025/о). Проте, медичним персоналом не заповнюється графа з рекомендаціями щодо стану здоров'я засудженої особи та графа про призначене лікування.

4. Журнал обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень ведеться з порушенням встановлених вимог, зокрема відсутня інформація щодо повідомлень прокурора та правоохоронних органів, що порушує вимоги пункту 4 розділу II Порядку. У порушення пункту 3 розділу II Порядку медичним працівником не додається до довідки про тілесні ушкодження форма первинної облікової документації № 511/о «Довідка № про фіксацію тілесних ушкоджень», затверджена наказом МОЗ від 14.02.2012 № 110, зареєстрованим у МІОУ 28.04.2012 за № 661/20974, та фотографії наявних тілесних ушкоджень засудженого.

Крім того, у журналі обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень за 2024 – 2025 роки зафіксовано 5 випадків тілесних ушкоджень, водночас у медичній частині наявні відповідні фотоматеріали лише за двома випадками

5. Під час вивчення медичної документації, зокрема у Журналі амбулаторного прийому лікаря-стоматолога, група НПМ виявила обмеженість спектру надання стоматологічних послуг (консультування, профілактичний огляд, видалення зубів).

Крім того, відсутність дентального рентгенологічного апарату в медичній частині значно обмежує можливості лікаря-стоматолога щодо проведення поглибленого стоматологічного обстеження, та не відповідає вимогам Табелю оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техніка, затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158 (фото 3).

Зазначені факти свідчать про те, що засуджені особи, які утримуються в установі, обмежені у можливості отримання належної стоматологічної допомоги.

6. У медичній частині установи відсутній рентгенологічний апарат, що значно ускладнює вчасне проведення передбачених Порядком медичних оглядів та діагностичних процедур засудженим особам.

Відповідно до статті 116 Кримінально-виконавчого кодексу України, установи виконання покарань та слідчі ізолятори зобов'язані забезпечувати засудженим і ув'язненим своєчасне надання медичної допомоги, у тому числі проведення необхідних діагностичних досліджень.

Відсутність рентгенологічного обладнання призводить до неможливості виявлення відповідних патологій на ранніх стадіях, що порушує право засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я, гарантоване статтею 49 Конституції України та статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (у контексті заборони нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження).

Таким чином, неналежне матеріально-технічне забезпечення медичної частини створює ризики відсутності контролю за поширенням інфекційних хвороб, зокрема туберкульозу, і є порушенням вимог національних та міжнародних стандартів медичного забезпечення в установах виконання покарань.

7. У медичній частині установи не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) для осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. Як наслідок особи, що перебувають в установі та потребують відповідної медичної допомоги, позбавлені можливості отримувати ЗПТ. ЄКЗК у своїй доповіді до Уряду України за результатами візиту з 16 по 27 жовтня 2023 року зазначив, що потрапляння до пенітенціарної установи повинно бути можливістю для вирішення проблем, пов'язаних із наркотиками, і тому відповідна медична допомога має бути надана всім зацікавленим особам. В усіх установах повинно бути доступне відповідне медичне обслуговування.

8. Групою НПМ виявлені медичні вироби з завершеним терміном придатності (фото 4). Відповідно до пункту 6 розділу II глави 2 Методичних рекомендацій щодо ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 09.09.2014 № 635, медичні вироби з терміном придатності, що минув, підлягають вилученню з обігу та списанню з балансу. Наявність таких виробів свідчить про неналежний контроль за їхнім використанням, що може становити загрозу життю і здоров'ю пацієнтів у разі їхнього застосування.

9. Група НПМ стала свідком того, коли пацієнтів, які перебувають на лікуванні в умовах стаціонару медичної частини, у тому числі маломобільних осіб, направляють для прийому їжі до загальної їдальні установи. Зазначена практика має місце, незважаючи на те, що в медичній частині наявне окреме приміщення, призначене для споживання їжі пацієнтами.

10. Незважаючи на те, що в медичній частині є пацієнти з діагностованими захворюваннями шлунково-кишкового тракту (гастрити, виразкова хвороба тощо) вони не отримують призначення відповідних дієтичних столів, що порушує наказ МОЗ від 29.10.2013 № 931 «Про затвердження норм харчування в закладах охорони здоров'я» та може призвести до погіршення їхнього стану здоров'я.

11. Медичні працівники повідомили про випадки, коли комунальні заклади охорони здоров'я відмовляють у наданні медичної допомоги за направленням лікарів медичної частини особам, які відбувають покарання в установі.

Відповідно до статті 49 Конституції України, кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Це право є невідчужуваним та поширюється на всіх громадян, незалежно від їхнього правового статусу.

Згідно зі статтею 116 Кримінально-виконавчого кодексу України, засуджені мають право на отримання медичної допомоги в установах охорони здоров'я, у тому числі за межами установ виконання покарань, у разі, якщо надання необхідної допомоги неможливе в умовах медичної частини.

Відповідно до статті 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», медична допомога повинна надаватися громадянам незалежно від будь-яких ознак, у тому числі й від місця відбування покарання.

Також пункт 3 наказу МОЗ та МЮУ № 239/5/104 від 15 серпня 2014 року «Про затвердження Порядку взаємодії органів та установ виконання покарань з закладами охорони здоров'я» зобов'язує заклади охорони здоров'я надавати медичну допомогу засудженим, направленим з установ виконання покарань, у межах компетенції та відповідно до стандартів медичної допомоги.

12. Філія Центру охорони здоров'я «Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях не забезпечує направлення відповідних медичних спеціалістів для проведення консультацій та реабілітаційних заходів у медичну частину, що могло б покращити ситуацію з огляду на дефіцит медичних працівників у медичній частині.

13. У порушення розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт: стіни місцями мають відлущену фарбу, що унеможливорює належну дезінфекційну обробку приміщень та несе загрозу здоров'ю особам, які перебувають у медичній частині (фото 5).

14. Відповідно до рекомендацій ЄКЗК варто запровадити систему, за якою засуджені та ув'язнені особи можуть звертатися безпосередньо до медичної частини, поклавши звернення у скриньку, до якої мають доступ лише медичні працівники, із зазначенням причини звернення. Такі звернення медичному персоналу необхідно збирати кожного дня.

15. Виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних виробів. У порушення вимог розділу IX Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827, медичною частиною використовується приміщення для управління, тимчасового зберігання медичними відходами, яке не відповідає встановленим вимогам площі, внутрішнього облаштування, системи вентиляції тощо.

16. Згідно з вимогами статті 5, 6 Закону України «Про звернення громадян», а також статті 18 Закону України «Про інформацію», органи та установи зобов'язані забезпечити відкритість і доступність інформації, у тому числі шляхом розміщення її на видимих та доступних для відвідувачів місцях. Проте на інформаційних стендах у медичній частині відсутні відомості, що стосуються Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та інших компетентних органів, до яких засуджені особи можуть звернутися у випадку порушення їх прав.

Невиконання цих вимог обмежує права пацієнтів на своєчасне отримання інформації щодо можливостей захисту своїх прав і свобод, передбачених Конституцією України та чинними законами.

17. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-17:2018 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», в приміщеннях медичної частини не створено умов для перебування маломобільних осіб (відсутні пандуси, поручні та інші облаштування (фото 6).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу у медичній частині № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

належне ведення медичної документації (зокрема фіксації тілесних ушкоджень);

можливість укладання засудженими особами декларації з лікарем первинної медичної допомоги;

розширення спектра стоматологічних послуг, які надаються лікарем-стоматологом медичної частини;

рентгенологічний апарат та дентальний рентгенологічний апарат у медичній частині;

організацію проведення замісної підтримувальної терапії для осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин;

додержання правил зберігання та проведення контролю якості медичних виробів;

прийом їжі пацієнтами, що перебувають на лікуванні в умовах стаціонару, на території медичної частини;

призначення дієтичного харчування пацієнтам, які цього потребують за станом здоров'я;

налагодити співпрацю з комунальними закладами охорони здоров'я філіями Центрів охорони здоров'я «Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях задля забезпечення належної медичної допомоги засудженим особам;

проведення ремонтних робіт у медичній частині;

впровадження системи, за якою засуджені та ув'язнені особи можуть звертатися безпосередньо до медичної частини, поклавши звернення в скриньку, до якої мають доступ лише медичні працівники;

належне управління медичними відходами;

поновити інформаційні стенди;

доступність медичної частини для маломобільних осіб.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи

головний спеціаліст відділу
реалізації національного
превентивного механізму
у сфері охорони здоров'я
Департаменту з питань реалізації
національного превентивного
механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України

Владислав ПЕТРОСОВ

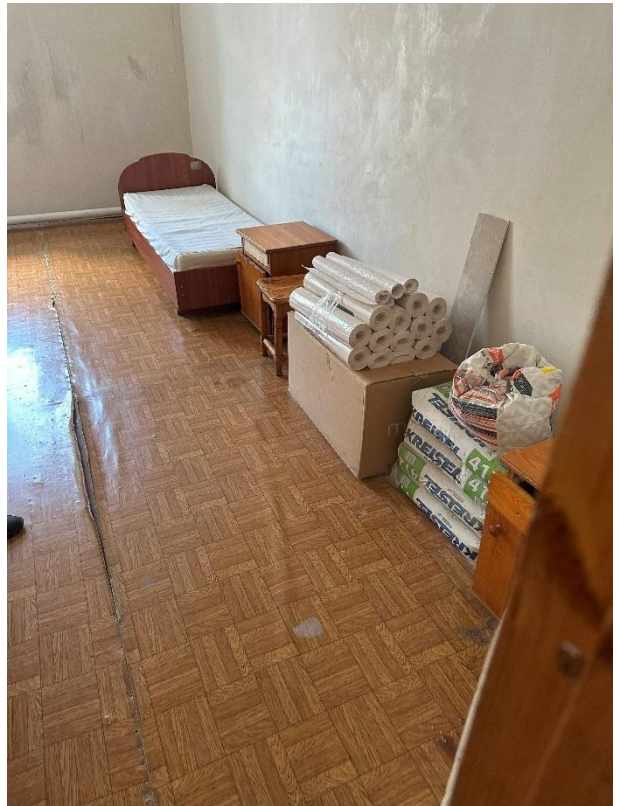
Фото до звіту**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4**

Фото 5**Фото 6**